

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

**МІЖКУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧАСТИНА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ З
УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ**

О. В. Тихоновський

Запорізький державний медичний університет

**INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A PART OF PEDAGOGIC COMMUNICATION
TAKING INTO ACCOUNT NATIONAL PSYCHOLOGICAL PECULARITIES OF FOREIGN
STUDENTS**

A. V. Tikhonovskiy

Zaporozhye State Medical University

Узагальнені проблеми психологічної адаптації іноземних студентів до навчання в медичному ВНЗ, зроблено спробу розробок рекомендацій для викладачів по удосконаленню професійно-педагогічного спілкування з іноземними студентами з урахуванням культурологічних, національно-психологічних та соціальних особливостей.

Problems of psychological adaptation of foreign students to study in medical Higher educational institution are summarized, an attempt of development of recommendations for lecturers in improvement of professionally pedagogic communication with foreign students taking into account cultural, national psychological and social peculiarities was made.

Вступ. На сучасному етапі розвитку вищої школи найважливішою складовою професійно-педагогічної діяльності викладача є його конструктивна педагогічна взаємодія зі студентами в ході спільної роботи, спрямованої на їх професійно – особистісний розвиток. Хоча вимоги до ефективності професійно-педагогічного спілкування зросли, реально існуюча практика свідчить про невідповідність рівня психолого-педагогічної підготовки вузівських викладачів вимогам, що до них пред'являються.

«Міжкультурне спілкування являє собою процес комунікативної взаємодії між індивідами, які є носіями різних культур і мають власний мовний код, конвенції поведінки, ціннісні установки, звичаї і традиції» [1]. Основи міжкультурного спілкування необхідно формувати з дня приїзду іноземних учнів в Україні, так як вони потрапляють в зовсім нове для себе соціальне середовище, пристосовуються до життя в іншій країні, в умовах нової культури, вирішують проблеми взаємовідносин зі студентами з однієї з ними або з різних країн у навчальній групі, потоці, на факультеті, в гуртожитку.

Формування готовності іноземців до міжкультурної комунікації в значній мірі залежить від їхнього особистого досвіду спілкування в іншому культурному середовищі, насамперед – від їх навчання у мононаціональній або в інтернаціональній групах. За даними досліджень, у міжнародних групах складається більш сприятлива ситуація розвитку особистості. Навчання в інтернаціональних групах не тільки підвищує у іноземних студентів готовність до міжкультурної комунікації, а й моделює умови, що забезпечують адаптацію іноземців до освітнього середовища українського вузу [2]. Педагогічне спілкування, з одного боку, є умовою, а з іншого – передумовою здійснення міжкультурної комунікації при навчанні іноземців, а з третього – засобом навчання міжкультурного спілкування. Як пише сучасний дослідник «педагогічному спілкуванню, як окремому випадку спілкування, повинні бути притаманні основні характеристики спілкування, які і є факторами організації міжкультурної комунікації» [3]. Спілкування – це взаємодія суб'єктів, воно при навчанні іноземних мов перетворюється на міжкультурну комунікацію, оскільки має соціокультурну спрямованість, спілкування виконує певні функції, а також воно пов'язане з соціально – рольовим взаємодією суб'єктів спілкування.

Відомо, що комунікація – обмін інформацією між комунікантами; процес передачі інформації від відправника до одержувача, в результаті якого виникає порозуміння. При розбіжності культур людям складно досягти взаєморозуміння, тому завдання викладача – прищепити іноземним студентам певні навички та вміння міжкультурної комунікації.

Отже, на наше переконання, можна зіставити два поняття, що відносяться до різних наук: «педагогічне спілкування» як специфічну форму взаємодії суб'єктів спілкування – викладача та

іноземного студента і «міжкультурне спілкування» викладача і студента як представників різних культур у вузівській іноземній аудиторії, розглядаючи їх у тісному зв'язку.

Таким чином, педагогічне спілкування викладача та іноземних студентів – не тільки обмін навчальною інформацією, а й взаємодія педагога і учнів, спрямоване на освіту, виховання і розвиток студентів -іноземців. У ньому укладені резерви вдосконалення навчально-виховного процесу та розвитку основ міжкультурної компетентності іноземних учнів. При цьому між іноземним студентом і викладачем вузу існують міжсуб'єктні відносини, і іноземний студент є самостійним рівноправним суб'єктом.

У процесі педагогічного спілкування викладач вирішує педагогічні завдання, дає іноземним студентам загальні та професійні знання, організовує їх навчальну та позаучбову діяльність, задовольняє їх потребу в спілкуванні, створює сприятливу емоційну атмосферу в аудиторії, допомагає уникнути конфліктів, в тому числі і міжкультурного характеру. Можна стверджувати, що головним у педагогічному спілкуванні з іноземними студентами має стати підвищення педагогічної майстерності викладачів як суми педагогічних умінь, знань і здібностей [4]а, також, урахування національно – психологічних особливостей іноземних студентів.

З досвіду викладання відомо, що в побудові педагогічного спілкування не може бути дрібниць. Навіть фонетичні параметри мови викладача (інтонація, висота тону, навіть тембр голосу) можуть виявитися шокуючими і неприйнятними для студентів-іноземців [5].

Голос викладача повинен бути спокійним, не гучним і не тихим: якщо студенти з азіатського регіону негативно сприймають гучний голос, приймаючи його за крик, то латиноамериканців чи арабів з їх жвавістю характеру втомить тихий і розмірений голос викладача. Щоб підтримувати увагу іноземних слухачів, мова викладача повинна бути емоційною. Дикція педагога в іноземній аудиторії – максимально чітка, але не перебільшена, щоб студенти звикали до природної російської або української вимові. Міміка і жести викладача повинні бути зрозумілі і прийняті студентами, що не завжди є легким завданням, так як в різних культурах міміка і жести мають різне, а часом і протилежне значення.

Таким чином, педагог повинен володіти технологією і технікою педагогічного спілкування, ефективно використовувати вербальні та невербальні засоби та прийоми впливу на учня. При побудові педагогічного спілкування з іноземними студентами також важливо брати до уваги категорію простору, яка сильно відрізняється в різних культурах. Насамперед, мова йде про дистанції спілкування, яка встановлюється в залежності від віку, статі, релігії, соціального стану учасників комунікації. Переважна більшість іноземних учнів приїжджає до нас з мусульманських країн, де неприпустимим є дотик людини, що належить до іншої релігії.

У ряді випадків викладачам можуть заважати певні національні стереотипи, наприклад, уявлення про індійських студентів як про слабких, погано підготовлених з предметів, які не знають мови-посередника і реалій європейського життя може виявитися помилковим: до нас нерідко приїжджають на навчання освічені майбутні студенти які прекрасно володіють англійською мовою. Інакше кажучи, кожен з досвідчених викладачів стикався з подібною ламкою стереотипів у своїй педагогічній діяльності. Необхідно усвідомлювати стереотипність свого мислення, бути уважнішими до особистості іноземного студента, що допоможе уникнути помилок у педагогічному спілкуванні.

Висновок. У зв'язку з тим, що сучасний вуз – це полікультурний простір, в якому відбувається діалог культур представників різних народів, викладачі вищої школи повинні володіти організацією міжнаціонального і міжкультурного спілкування.

Таким чином, педагогічному спілкуванню вузівських викладачів та іноземних студентів притаманні всі основні характеристики спілкування: взаємодія суб'єктів спілкування (у нашому випадку – викладача та іноземного студента), соціокультурна сутність спілкування, його функціональність. Структурною складовою спілкування є комунікативний акт, а функціональною його одиницею – комунікативне завдання. Педагогічне спілкування в даному випадку є соціально – рольовою педагогічною взаємодією, яка спрямована на формування умінь і навичок міжкультурної комунікації.

Організація професійно – педагогічного спілкування з іноземними студентами вимагає від викладача вдосконалення психолого-педагогічної підготовки та достатніх теоретичних знань у галузі етнопсихології та етнопедагогіки.

Література

1. Гришаева Л. И., Цурикова Л. В., Введение в теорию межкультурной коммуникации, 2006. с. 234.
2. Филимонова Н. Ю., Годенко А. Е., Предвузовская подготовка иностранных учащихся в рамках непрерывного образования// Международное образование в начале XX века: Сб. науч. тр. Ч. I. М.: МАДИ (ГТУ), 2005, с. 74 – 78.

3. Ахохова Е. Х., Обучение социально-ролевому взаимодействию в межкультурной коммуникации в условиях двуязычного педагогического общения, Автореферат дис... канд. пед. наук.– Махачкала, 2004.

4. Зиновьев Д. Б., Повышение педагогического мастерства будущего педагога на основе формирования социокультурной толерантности/ Автореф. дис. ... канд. пед. наук.– Новосибирск, 2000.

5. Тер-Минасова С. Г. «Язык и межкультурная коммуникация». – М., 2000, с.

САМООСВІТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

А. В. Ткач

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

*Людина лише до тих пір здатна насправді виховувати і навчати,
доки сама працює над своїм вихованням та освітою.*

А. Дістервег

Національна доктрина розвитку сучасної освіти в Україні пріоритетним напрямом визначає підготовку високоосвіченої молоді, кваліфікованих спеціалістів, здатних творчо мислити, плідно працювати, професійно розвиватися, освоювати і впроваджувати наукові й інформаційні технології. У зв'язку зі зміною соціальних вимог відбувається переосмислення ролі педагога в модернізованій системі освіти. Зокрема, викладач вищої школи зобов'язаний мати належну фахову компетентність, бути готовим до співробітництва і співтворчості зі своїми студентами, до впровадження особистісно зорієнтованого навчання, використання інноваційних педагогічних моделей. Суспільству потрібен професіонал з відповідною науково-теоретичною, методичною, психолого-педагогічною і практичною підготовкою, здатний до безперервного навчання і постійного самовдосконалення.

У структурі системи фахової підготовки випускників вишів особливо актуальною є післядипломна діяльність молодого викладача. Як відомо, професійне становлення особистості – складний і довготривалий процес. Від того, як пройдуть перші роки спеціаліста-початківця, залежить стабільність педагогічних кадрів, результативність праці, якісний показник навчально-виховного процесу в цілому. Важливими складниками наукової та навчально-методичної роботи з молодими викладачами є забезпечення їх фахового рівня, надання кожному широких можливостей для удосконалення професійної підготовки, формування уміння прогнозувати свою творчість тощо.

Найбільш ефективним засобом підвищення професійної майстерності викладача є самоосвітня діяльність, яка передбачає: поточне і перспективне планування; застосування якісно результативних форм і методів засвоєння та збереження інформації; вивчення структурного аналізу і вміння узагальнювати власний і колективний досвід.

Шляхом досконалої організації самоосвітньої роботи постійно удосконалюється фаховий ріст і, як результат, формується авторитет серед студентів і колег. Адже тільки той, хто творчо працює, може створити особистий імідж.

На нашу думку, самоосвітня діяльність буде продуктивною, якщо: 1) у процесі самоосвіти реалізується потреба педагога у власному розвитку; 2) викладач уміє визначити свої сильні і слабкі сторони, володіє способами самопізнання та самоаналізу, є відкритим до змін і готовим до творчості; 3) існує зв'язок особистісного і професійного росту.

З появою в роботі викладача комп'ютерних технологій та Інтернету значно підвищуються можливості педагогічної самоосвіти. Досліджуються нові теми, цікаві завдання і способи їх вирішення (електронні заняття, словники, довідники, підручники, наукові проекти, методичні розробки і вказівки та ін.).

Отже, основна місія сучасного викладача – бути майстром своєї справи і, досягнувши мети, не зупинятися, а прагнути до вищого. Професійна модель педагога-сучасника передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, вміння постійно навчатися, бути у творчому пошуку. Тож пам'ятаймо: ці якості не видаються додатком до диплома фахівця, а формуються і вдосконалюються у щоденній викладацькій праці.

Література

1. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 3 – 10.

<i>Д. П. Сепетий</i> ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У МЕДИЧНИХ ВНЗ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ СВІТОГЛЯДНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	683
<i>С. В. Сидоренко</i> ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ	685
<i>Л. В. Сливка</i> ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ З КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «СОЦІОЛОГІЯ ТА МЕДИЧНА СОЦІОЛОГІЯ»	686
<i>В. І. Снісарь</i> ВИКЛАДАЧ ЯК МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ	688
<i>Н. В. Стіця</i> АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВНЗ	689
<i>Г. Ю. Титова, П. Г. Кравчун, Н. Г. Риндіна</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	691
<i>О. В. Тихоновський</i> МІЖКУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧАСТИНА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	692
<i>А. В. Ткач</i> САМООСВІТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	694
<i>М. М. Ткаченко, Г. М. Поперека, В. М. Містрюков</i> ЗНАЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ	695
<i>Д. О. Трошин, І. В. Кочін, О. О. Гайволя, О. М. Акулова, І. Ф. Шило, Е. В. Хандога</i> ХРИСТІЯНСЬКА ВІРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА ГАРМОНІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА МОРАЛЬНО ВИВАЖЕНОЇ ЕКЗИСТЕНЦІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	696
<i>Л. В. Фоміна, Т. В. Скорбач, О. В. Калініченко, О. В. Самолисова</i> ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	697
<i>О. Г. Хамідуліна</i> РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДНИХ ПОЗИЦІЙ ОСОБИСТОСТІ	699
<i>Е. В. Хандога, О. О. Гайволя, І. В. Кочін, Д. О. Трошин, І. Ф. Шило, О. М. Акулова</i> МІСЦЕ ЕТИЧНОГО І ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ ТА ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ХРИСТІЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНИ	700
<i>О. М. Христенко, О. І. Пилипшин</i> ХРИСТІЯНСЬКО– ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ	701
<i>І. М. Чеховська, К. А. Голодько, Н. М. Філатова, Г. Л. Нікуліна, Н. С. Герасименко</i> ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ФІЗИЧНІ МАРГІНАЛИ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ У РАМКАХ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ	702
<i>К. А. Чимпой</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ІНСТИТУТУ КУРАТОРСТВА НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	703
<i>О. С. Шевченко, П. І. Потейко, Р. С. Шевченко, Ю. Н. Пашков</i> ОПТИМАЛЬНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ МОДЕЛІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	706